

Puolustusministeriö Försvarsministeriet Ministry of Defence

Eduskunnan vastaus - HE 203/2017 vp laiksi sotilastiedustelusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström

11.3.2019

Laki sotilastiedustelusta

- Laissa säännökset tiedustelun tarkoituksesta, toimivaltaisista viranomaisista, toiminnan ohjauksesta ja seurannasta, viranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista, tiedustelutietojen (muu kuin henkilötieto) luovuttamisesta ja hävittämisestä, valvonnasta puolustushallinnossa sekä viranomaisten yhteistyöstä
- Laissa säädetään myös tietoliikennetiedustelun teknisestä toteuttamisesta suojelupoliisin puolesta
- Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa
- Osa uutta tiedustelulainsäädännön kokonaisuutta, johon kuuluu myös siviilitiedustelua, tiedustelutoiminnan parlamentaarista valvontaa ja laillisuusvalvontaa koskeva lainsäädäntö
- Perustuslakia muutettiin siten, että tavallisella lailla voidaan säätää tarpeellisten edellytysten täytyessä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan.

Laki sotilastiedustelusta

Yleiset säännökset

- Lain soveltamisala
  - Lakia sovelletaan Puolustusvoimien suorittamaan tiedustelutoimintaan
  - Kohteena ennen kaikkea ulkomaisten asevoimien toiminta
  - Hankitaan ennakolta, tutkitaan ja hyödynnetään Puolustusvoimien laissa säädettyihin tehtäviin liittyvää tietoa
  - Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tueksi ja ulkoisten uhkien kartoittamiseksi
- Periaatteet
  - Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, suhteellisuusperiaate, vähimmän haitan periaate, tarkoitussidonnaisuuden periaate, syrjivän tiedustelutoiminnan kieltö

Sotilastiedustelun kohteet

Sotilastiedustelun kohteena on seuraava toiminta, jos toiminta on luonteeltaan sotilaallista

- 1) vieraan valtion asevoimien ja niihin rinnastuvien järjestäytyneiden joukkojen toiminta ja toiminnan valmistelu;
- 2) Suomen maanpuolustukseen kohdistuva tiedustelutoiminta;
- 3) joukkotuhoaseiden suunnittelu, valmistaminen, levittäminen ja käyttö;
- 4) vieraan valtion sotatarvikkeiden kehittäminen ja levittäminen;
- 5) kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta vakavasti uhkaava kriisi;
- 6) kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden turvallisuutta vakavasti uhkaava toiminta;
- 7) Suomen kansainvälisen avun antamisen ja kansainvälisen muun toiminnan turvallisuutta vakavasti uhkaava toiminta.

Lisäksi sotilastiedustelun kohteena on vieraan valtion toiminta tai muu sellainen toiminta, joka vakavasti uhkaa Suomen maanpuolustusta tai vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja.

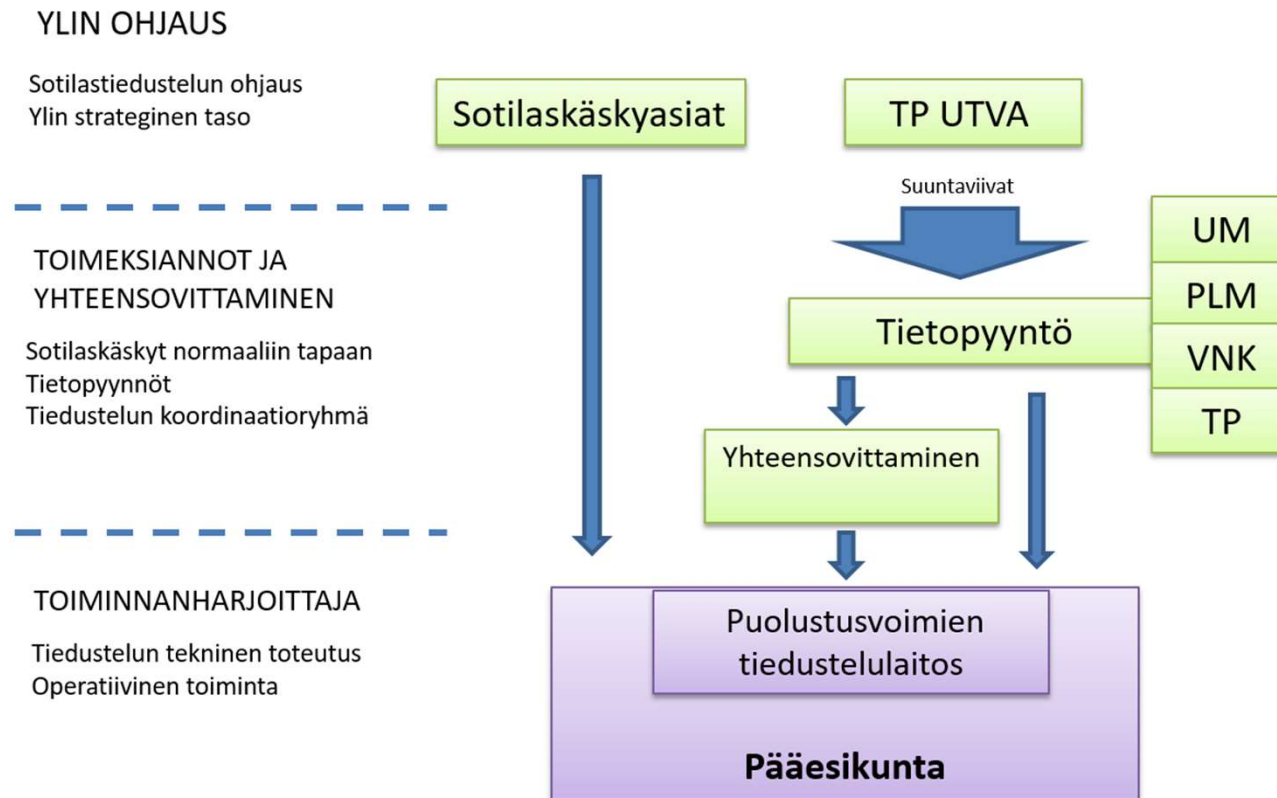

Toimivaltaiset viranomaiset ja sotilastiedustelun ohjaus ja seuranta

- Sotilastiedusteluviranomaiset
  - Pääesikunta
  - Puolustusvoimien tiedustelulaitos
  - Radiosignaalitiedustelussa myös Maa-, Meri- ja Ilmavoimat.
- Ohjaus ja seuranta
  - Hyödynnetään olemassa olevia rakenteita
  - TP-UTVA valmistelevasti käsittelee painopisteet ja PLM antaa painopisteet sekä ohjaa hallinnollisesti
- Tietopyyntö
  - Painopisteiden mukaisia tietopyyntöjä sotilastiedustelun kohteista voivat tehdä pääesikunnalle tasavallan presidentti, valtioneuvoston kanslia, ulkoministeriö ja puolustusministeriö.
- Tiedustelutehtävä
  - Pääesikunnan tiedustelupäällikkö antaa tietopyyntöön tai sotilastiedustelun tarkoitukseen perustuvan tehtävän
  - Sotilaskäskyasioiden päätöksentekojärjestelmä huomioidaan

Sotilastiedustelun ohjaus ja koordinaatio

Tiedustelusykli

Tiedustelumenetelmät

- Tiedustelumenetelmät
  - Henkilötiedustelun toimivaltuudet käytössä niin kotimaassa kuin ulkomailla
    - Suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta, tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta, tekninen laitetarkkailu, telekuuntelu ja tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, teleosoitteen tai telepäätelaitteet tunnistamistietojen hankkiminen, peitetoiminta, tietolähdetoiminta, tietolähteen turvaaminen, valeosto, paikkatiedustelu, jäljentäminen ja kirjeen tai muun lähetyksen pysäyttäminen sekä jäljentäminen
  - Radiosignaalitiedustelu
  - Ulkomaan tietojärjestelmätiedustelu
  - Tietoliikennetiedustelu

Kohdentaminen ja rajoitukset

- **Kohdentaminen**
  - Puolustusvoimien lakisääteiset tehtävät
  - Tietopyyntö
  - Ohjaus ja koordinaatio
  - Kohdeluettelo
  - Yksilöidyt päätökset
  - Lupien määräaikaisuus
  - Yleiset periaatteet
  - Tiedustelukiellot
  - Tiedustelutiedon hävittäminen
- **Yleisen ja kohdentamattoman tietoliikenteen seurannan kieltö**
- Tietoliikennetiedustelu ei voi kohdistua Suomen sisäiseen tietoliikenteeseen
- Hakuehto ei voi kohdistua viestin sisältöön eikä olla Suomessa olevan päätelaitteen yksilöivä tieto
- Tiedustelumenetelmää ei saa kohdistaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan

Tiedustelumenetelmien käytön edellytykset

- **Yleinen edellytys**
  - Tiedustelumenetelmän käytön oltava välttämätöntä ja että sillä voidaan perustellusti olettaa saatavan tärkeää tietoa tiedustelutehtävän kannalta
  - Jos kohteena valtiollinen toimija tai siihen rinnastuva taho:
    - Tietojen saaminen oltava tarpeen tiedustelutehtävän kannalta
- **Toimivaltuuskohtaiset erityiset edellytykset**
  - Perustellusti erityisen tärkeä merkitys tiedustelutehtävän kannalta
  - Muuhun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvan tiedustelun viimesijaisuus

Tietoliikennetiedustelu

- Muuhun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuva tiedustelu viimesijaista
- Yrityksillä ei velvollisuutta luovuttaa salausavaimia tai asentaa takaportteja
- Tietoliikennetiedustelun edellyttämän kytkennän suorittaja toiminnan ulkopuolinen taho
  - Viranomaisella ei suoraa pääsyä tietoliikenteeseen
- Luvan voimassaoloajasta säädetään
- Tiedonsiirtäjän avustamisvelvollisuus ja korvaus
  - Olennaisen viestintäverkon osan tunnistaminen
- Tietoliikennetiedustelun tekninen toteuttaminen suojelupoliisin puolesta

Tietoliikennetiedustelun kohdentaminen

Viestintäverkossa
kutsutaan
viestintäverkossa

Suoratoistopalveluista, nettikaupasta ja pelaamisesta aiheutunut tietoliikenne
65 %

Tunnistetut varatut yhteydet (mm. yritykset) ja muu
20 %

Hakuehdot kohdistuvat noin 15 % tietoliikenteestä

Esimerkki tapauksessa arviot perustuvat siihen, että tietoliikennetiedustelun kohteena on organisaatio

Viestin sisällön käsittely

Hetihävittämisvelvollisuus ja muun tarpeettoman tiedon poistaminen

Automaattinen käsittely

Manuaalinen käsittely

Valtaosa tiedosta tuhoutuu

Pieni osa tallennetaan

Hakuehdoilla saadaan noin 0,5 % tietoliikenteestä

Tieto

Tiedon määrä pienenee merkittävästi automaattisessa jatkokäsittelyssä
Tyypillisesti manuaalisessa käsittelyssä noin 0,02 % hakuehdoilla saadusta tietoliikenteestä (perustuu kansainväliseen vertailutietoon)

Esimerkiksi:
- Videopuhelu (300 kbps-5Mbps)
- Asiakirja (esim. HE sot.tied. 500 kt)
- Joukkojen liikkeet käytettyjen viestintäjärjestelmien perusteella

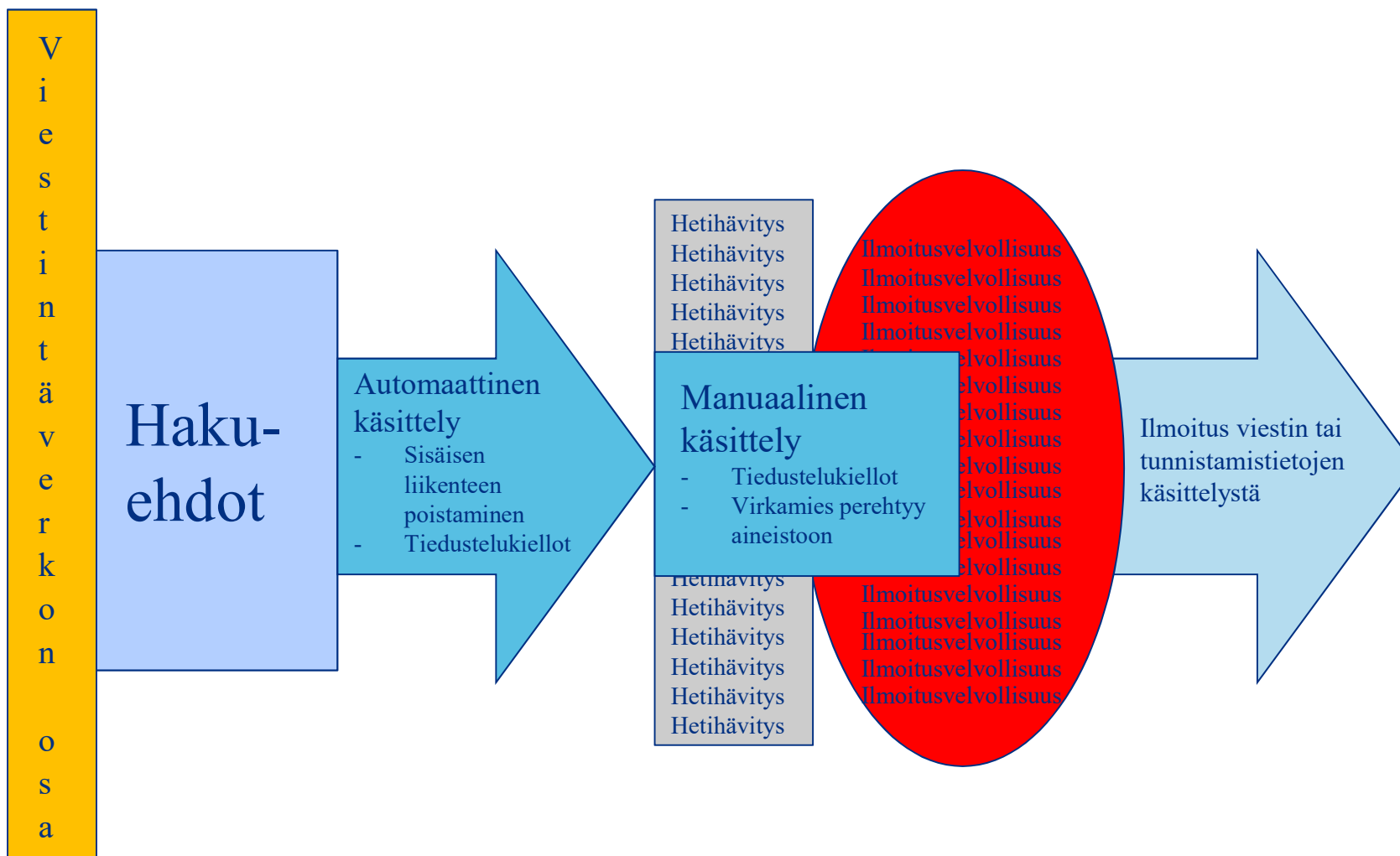
Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Lähtökohtainen ilmoitusvelvollisuus, jos käsitelty viestin sisältöä manuaalisesti ja tiedustelumenetelmän käytön tarkoitus saavutettu

11.3.2019

12

Ilmoitusvelvollisuus tietoliikennetiedustelussa

Kansainvälinen yhteistyö

- Suomen kansallisten etujen mukaisesti sotilastiedustelun tehtäviin liittyen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi:
  1. Vaihtaa tiedustelutietoja
    - Muuta kuin henkilötietoja
  2. Osallistua tiedustelutietojen hankkimiseen ja arvioimiseen
- Kansainvälistä yhteistyötä ei saa tehdä, jos on perusteltua epäillä, että jotain ihmistä uhkaa epäinhimillinen kohtelu
- Vieraan valtion virkamies voi Suomen alueella käyttää tiedustelussa avustamisessa tiettyjä toimivaltuuksia sotilastiedusteluviranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa
  - Suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta, peitetoiminta, valeosto, tietolähdetoiminta, teknisten tietojen käsittely
  - Vieraan valtion virkamies on virkavastuussa ja hänen on noudatettava sotilastiedusteluviranomaisen määräyksiä
- Pääesikunnan tiedustelupäällikkö päättää kansainvälisestä yhteistyöstä

Valvonnan malli

